

In deze reeks blikken schrijvers vooruit op het grootste aller mysteries: de dood. Zien ze hun eigen sterfscène al voor zich? Vertrekken ze met de pen in de vuist?

HET EINDE

DEZE WEEK: **ALICJA GESCINSKA**

is 37. De filosofe en schrijfster heeft Poolse roots. Voor de roman 'Een soort van liefde' (2016) kreeg ze de Debuutprijs. Zopas verscheen de essaybundel 'Thuis in muziek. Een oefening in menselijkheid'.

De dood is een constante aanwezigheid sinds mijn vader acht jaar geleden pancreaskanker kreeg; toen hij de diagnose hoorde, was hij een fitte man. Vijf maanden later overleed hij. De dood was sneller dan ons vermogen om ons met de dingen te verzoenen, we hinkten de hele tijd achterop. Misschien ben ik daardoor begonnen na te denken over hoe het zou zijn als ik zelf ineens weg zou zijn. Waarom hangen we zo vast aan het leven? Wat is er zo tragisch aan sterven? Waarom zou het erg zijn dat ik doodga? De antwoorden op die vragen veranderen constant, want wat ons de ene dag troost, troost ons de dag erna niet meer. Het enige wat het voor mij altijd draaglijk maakt, is er te zijn voor de anderen. Mijn leven heeft enkel zin in verhouding tot de ander. Tegelijkertijd kwam ook het besef dat ik de tijd die mij gegund is, moet rechtvaardigen en positief moet invullen, want dat ik het anders misschien niet waard ben om te leven.'

'Mensen vragen zich vaak af hoe ik het doe om zo productief te zijn, zoveel te schrijven en drie kinderen groot te brengen. Misschien is het net doordat ik constant de adem van de dood in mijn nek voel. Maar ook al is de dood mijn motor om te werken, toch is mijn werk geen wegschrijven van mijn sterfelijkheid. De dood sluipt vaak mijn werk binnen: in *De verovering van de vrijheid* schreef ik over de dood van mijn vader, over het belang van het grijpen van het moment, omdat uitstel misschien afstel is. En in *Een soort van liefde* staat de dood ook centraal, net als in het gedicht dat nu op mijn werktafel ligt, over slagvelden en anderdmans kermende zonen; de dood komt altijd vanzelf naar de voorgrond.'

'In het begin van mijn leven waande ik mij onsterfelijk; zelfs in gevaarlijke situaties dacht ik dat er mij niets kon gebeuren. Sinds ik moeder ben, denk ik dat zelfs een val van de trap me fataal kan worden. Ook de dood van mijn vader was een kantelpunt; ik heb hem verzorgd, bij hem gewaakt en zijn dood van heel nabij meegemaakt. Sindsdien is de dood onafscheidelijk deel van mij; hij is op mijn netvlies gebrand, ik ken zijn geur.'

'Op zich ben ik heel blij dat we oud worden en sterven; het zou verschrikkelijk zijn als we eeuwig zouden blijven leven. Onrechtvaardig is het alleen als we te vroeg gaan. Mijn vader was zestig, hij had nog dingen te doen. Maar de dood op zich is goed; niets zou de menselijke geest zo corrumperen als het eeuwige leven. Ik vind dat ook niet nastrevens-

© JeRoen Murré

'De dood op zich is goed; niets zou de menselijke geest zo corrumperen als het eeuwige leven'

waardig. Volgens mij voelt sterven juist, als je er klaar voor bent; nu ben ik dat nog lang niet. Ik zou spartelen en schreeuwen en boos zijn: ik ben zevenendertig, ik heb drie jonge kinderen, en nog zoveel te geven, te schrijven en te doen. Hopelijk komt er ooit een punt waarop ik het gevoel heb dat ik het merendeel van wat ik wilde doen gedaan heb.'

'Als ik zou mogen kiezen, dan ga ik graag op een leeftijd waarop ik de kans heb gehad om voldoende te zeggen en lief te hebben. Op mijn negentigste zou ik het prima vinden om zonder lijden in mijn slaap te sterven. Maar als het nu moet, dan nog liever met lijden dan abrupt en zonder afscheid.'

'De overgrootmoeder van mijn man stierf de ideale dood. Elke zondag kaartte ze met haar vier kinderen. Die laatste zondag heeft ze koffiegezet en is dan in de zetel voorgoed in slaap gevallen, terwijl de koffie liep. Toen de kinderen binnenvallen, was zij dood en de koffie klaar. Als laatste daad koffiezetten voor je kinderen die samenkomen, mooier kan toch niet?'

'Van mijn begrafenis heb ik geen voorstelling; ik ga mensen niet voorschrijven hoe ze om mij moeten rouwen. Al zou het me triest maken als ze me gewoon in de vuilnisbak zouden steken. Ik heb eens een begrafenis bijgewoond waarbij

de wind verkeerd zat en de as van de overledene op de broek terecht kwam van diegene die haar uitstrooide, waarna iedereen zonder meer naar huis ging; er was zelfs geen koffietafel. Dat je dood er zo weinig toe doet, is niet benijdenswaardig. Begravenissen waarbij mensen meer opluchting dan gemis voelen, kunnen me erg triest maken; dat zou ik niet willen. Niet dat ik een staatsbegrafenis verwacht; een begrafenis kan sober zijn, terwijl je toch een grote plaats hebt in iemands hart. Beter dat dan een heel strijkkwartet en nadien niemand meer die aan je denkt.'

'Voor mij is de zin van het leven er zijn voor de ander; ik zou niet vrolijk worden van een leven dat ik alleen voor mezelf leef. De reden dat ik opsta, schrijf, doe, is de ander. Mijn man, mijn kinderen, mijn lezers ook - dat zijn voor mij geen fans, die ik een paar uur vertier wil bieden; het gaat dieper dan dat. Als mensen mij schrijven dat ik een verschil heb gemaakt, slaap ik oprecht beter. Dat geeft zin aan mijn leven.'

Opgetekend door Gaea Schoeters

Boekenbeurs: Alicja Gescinska signeert op 29/10 (15-16.30 u) en 2/11 (14-16 u).